

Sandra Švaljek dokazuje da je treći put moguć i bez populizma

Ako zagrebačka zamjenica gradonačelnika izdrži pritiske i opstane kao (pro)motor pametnih rješenja, poželimo da se slično čudo dogodi i na nacionalnoj razini

piše **ŽELJKO PERIĆ**
managing-partner Capera d.o.o.
zperic@caper.hr

Simpatije glasača privlače retorika novih protivnika velikih stranaka i populistička obećanja o obračunu sa zakulisnim mračnim silama. To je svakako pljuska HDZ-u i SDP-u i kazna što više od dva desetljeća ne žele konstruktivno surađivati na rješavanju ključnih gospodarskih izazova

Dugogodišnja kriza proizvela je mnogo nezadovoljnih birača u većini europskih zemalja. Dok razočarane glasače na sjeveru Europe grabe desničari (Nacionalna fronta u Francuskoj, Stranka slobode u Nizozemskoj, UKIP u UK), to na jugu najefikasnije čine krajnje lijeve stranke (Podemos u Španjolskoj, Siriza u Grčkoj). Jedino je zajedničko tim strankama juga i sjevera obilježje populizma i otpor institucijama i protukriznim mjerama EU. Sve drugo uglavnom je prilično različito. U Grčkoj je Siriza u nedjelju uspjela, a uspiju li i druge, gorespomenute stranke, ostvariti znatniji utjecaj na kreiranje nacionalne politike u svojim zemljama, EU će se suočiti s ozbiljnim teškoćama. U kontekstu traženja 'treće opcije' i nama se nameće pitanje mogu li skorajšnji parlamentarni izbori iznjedrati neku kvalitetnu opciju koja bi bila inicijator i motor pametnih promjena ili će neki novi populisti pokupiti rastući broj nezadovoljnika. Nekoliko primjera iz bliže prošlosti ne nudi baš razloge za optimizam.

Hrvatski birači vole populizam Gabrićev se Nacionalni forum za izbore za Europski parlament pripremao dugo i ozbiljno. Ponudio je listu obrazovanih i, osim njega i Jadranke Kosor, politički nevinih ljudi. Prepoznali su ključne probleme i moguća rješenja. Argumentirano, bez populizma, govorili su o rješavanju nezaposlenosti, natalitetu, zdravstvenom i mirovinskom sustavu, kapitalizmu skandinavskog tipa. Proveli su modernu kampanju, ali uzalud. Privukli su malo simpatizera i samo 2,4 posto glasova. Iznenađenje tih izbora bio je ORaH. I sama čelnica stranke tada je priznala da ih je uspjeh zatekao i da moraju još mnogo raditi na programu i organizaciji stranke. Uspjeh im se dogodio više zbog kritike SDP-ove nedosljednosti u provedbi Plana 21 nego zbog vlastitog (ORaH-ova) programa. No nakon što su poslije uložili

velik trud u organiziranje stranke i nadogradnju programa, popularnost im je počela padati, kako istraživanja pokazuju, u korist nove zvijezde iz prvoga kruga predsjedničkih izbora.

Uspjeh Ivana Sinčića u prvom krugu predsjedničkih izbora iznenadio je sve. Taj mladić nije tijekom cijele kampanje dao jasan odgovor ni na jedno složenije pitanje, a nuđenjem naivnih rješenja pokazao je osobito plitko razumijevanje gorućih gospodarskih problema. Usprkos tome i bez ozbiljna programa, organizacije i tima dobio je više od 16 posto glasova i najavio izlazak na parlamentarne izbore.

Kapitalizam s ljudskim licem? Navedeni primjeri, kao i prijašnji privremeni uzlet laburista, pokazuju da simpatije nezadovoljnih glasača većinom privlače retorika novih protivnika velikih stranaka i populistička obećanja o obračunu sa zakulisnim mračnim silama, pri čemu je (ne)postojanje uvjerljivih programa za rješenje problema u drugom planu. To je svakako pljuska dvjema najvećim strankama i kazna što više od dva desetljeća ne žele konstruktivno surađivati na rješavanju ključnih gospodarskih izazova. Takvo stanje ozbiljno zabrinjava. Naime, uza siguran nastavak hladnoga rata dviju velikih stranaka i s takvim sklonostima glasača 'trećega puta' (ako je Sinčićev rezultat odgovarajući lakmus-papir za parlamentarne izbore), kakvi su nam uopće izgledi da oporavimo gospodarstvo, smanjimo nezaposlenost, doživimo normalnu demokraciju i kapitalizam s ljudskim licem? Opet će nas skupo stajati kompromisi predizbornih i poslijeizbornih koalicija. Osim ako se ne dogodi neko čudo.

A čudo se dogodilo u Zagrebu. Spletom okolnosti Zagrepčani su onedavno dobili priliku za odmor od populizma. Dogradonačelnica Sandra Švaljek gurnula je u stranu efemerne teme, a u fokus svoga djelovanja postavila one ozbiljnije. Sandra nije ušla u politiku da bi okusila vlast, nego da bi nešto promijenila. Ona je vrlo obrazovana ekonomistica, ima širinu, veliko znanje i (za sada) nema stranačku stegu. Prvim potezima pokazuje da će u Zagrebu, na 'central court', smjestiti onu glavnu – gospodarsku utakmicu. Profesionalni način izbora ključnih kadrova umjesto dosadašnjega političkoga ulijeva nadu da ćemo svoj novac, energiju i vrijeme umjesto na fontane, arene i nogometne stadione trošiti na istraživanje i razvoj (R&D) i tehnološke parkove, poduzetničke centre, suvremena rješenja gospodarenja otpadom. Ako Sandra izdrži pritiske i opstane kao nestranačka (pro)motor pametnih rješenja, korektivni i kohezijski faktor različitih političkih opcija u Skupštini Grada, poželimo da se umjesto 'istrgovanih' koalicija slično čudo dogodi i na nacionalnoj razini. Za razne interesne skupine pamet je opasna, ali za naciju u cjelini neznanje je mnogo opasnije. ■